

Василь Загороднюк

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри української і

слов'янської філології та журналістики

(Херсонський державний університет)

ЗАРУБІЖНИЙ ГУМОР У ЖАНРОВО-ТЕМАТИЧНОМУ ВИМІРІ УКРАЇНСЬКОГО ЖУРНАЛУ «ПЕРЕЦЬ. ВЕСЕЛА РЕСПУБЛІКА» 2019 РОКУ

В інформаційному полі України журнал «Перець» присутній з 1922 р. Його шлях до читача позначався різними складнощами, переривами виходу, репресіями членів редколегії. Та попри всі негаразди цей часопис був і є показником стану і динаміки гумористично – сатиричних жанрів, їх дифузії в сучасних реаліях. Дослідники поки не мають однієї переконливої теорії сміху, що могла б пояснити його природу і наявність в тих чи інших людей чи націй в найрізноманітніших ситуаціях. Осмислюючи цей феномен, А. Щербина наводить такий приклад: «Цікавий і відрадний факт: міжнародне видання – журнал «Курьер ЮНЕСКО» - присвятив у 1976 році цілий номер (травневий) сміху, гумору – «Світ гумору» [12, с. 15]. Тобто, смішне, гумористичне, сатиричне притаманне людській цивілізації. І воно виявляє себе у найрізноманітніших жанрових формах.

Ось один із виявів того, що гумористичне притаманне нашому народові. Коли в Україні був реалізований проєкт видання гумористичних творів зарубіжних авторів, то це означає, що почуття гумору у нас є, більше того, воно має потенціал до знайомств з його світовими зразками. Підтверджуємо це наступним: «Зарубіжна сатира і гумор» — книжкова серія, яка випускалась видавництвом «Дніпро» в Українській РСР впродовж 1969—1986. Це була перша в Україні спроба систематизованого видання найкращих зразків світової сатири та гумору. Серія охоплювала твори авторів різних історичних епох: від доби Відродження (Себастьян Брант) до сучасності (Курт Воннегут). На момент припинення випуску серії (1986) було видано 21 книгу» [3].

«Перець» з січня 2018 р. виходить під назвою «Перець. Весела республіка» є індикатором, що реагує на всі сфери життя саме притаманними йому способами і методами. Текстовий та ілюстративний матеріали створюють публіцистично-мистецьку єдність. У своєму дослідженні, що висвітлює історію цього питання, А. Капелюшний констатував: «Карикатури великого формату в «Червоному перці» вміщувалися також на двох внутрішніх сторінках» [4, с. 20]. Теперішній «Перець. Весела республіка» продовжуючи цю традицію, вносить корективи, композиційне розміщення ілюстрацій є творчою динамікою. З 2020 р. він виходить тільки в електронній версії. Така медіареальність сучасного інформаційного простору. У цьому процесі журнал залишається концептуально вірним традиціям, і по-новаторськи налаштований подальшому розвитку гумору, сатири, сміхової культури. На його сторінках, окрім українських, друкують свої твори й зарубіжні автори, що робить видання більш читабельним. Реципієнти знайомляться з іноземними гумористично – сатиричними творами, таким чином розширюється діапазон цієї сфери творчості.

Із номера в номер часопис підтверджує своїм змістовим та ілюстративним наповненням своє гасло «Хай щирий сміх єднає всіх!». У його рубриках «Гумор народів світу», «Перчанський бібліофіл», «СміхоВІКІПЕДІЯ» друкуються різноматичні та різножанрові матеріали. У них представлені твори англійських, болгарських, італійських, німецьких, угорських, французьких... авторів, а також усно-народної творчості. Вже узагальнена назва «Усмішки під Ейфелевою вежею» засвідчує приналежність її творів до жанру «усмішок» [10]. Цей жанр наявний і в добірці з назвою «Під веселим італійським сонцем» [8]. А мікрожанр діалогу підтверджує добірка, що має заголовок «Діалоги по-європейськи» [2]. Їх об'єднує дотепність і сміхова тональність, точність і стислість вираження думки, здебільшого в побутовій тематиці. « - Моя дружина твердить, що для здоров'я дуже корисно їсти сирі овочі. – Так, моя також не любить варити...» [2, с. 19]. Твори фейлетонної концепції «Зверни увагу» Д'єрдь Мікеша [6], «Новорічний фазан» Петра Незнакомова [7], «Ну вже цей вітер...» Ганно Краєва [5], «Кар'єра одного царя» Йордана Попова [9] дають реципієнтові розкриття морально-етичної тематики, коли персонажі у різних побутових реаліях тримають іспит на людяність або не витримують його. Комічно-гумористичні образи дотичні до негативних життєвих реалій розкриваються багатством художніх зображально-виражальних засобів. Наприклад, персонажу Сокачову з «Кар'єри одного царя» Й. Попова приходить метафорфозуватися з голови районної споживчої кооперації у царя. Тут його і постава, і манера поведінки, і лексика змінюються. Та життєві перипетії вносять свої корективи і Сокачову пропонують вже роль не царя, а виночерпія. Зрештою, для своїх онуків він демонструє ляльковий театр. Автор дошкульно висміює його, але доброзичливість, що реалізується в онуках врівноважує кар'єру персонажа. Таким чином жанрово-тематична концепція твору гармонізується і відповідає тим публіцистичним вимогам до творів такого типу.

У рубриці «Перчанський бібліофіл», коли йдеться про Вільяма Шекспіра, то наводяться цікаві деталі з його біографії, адресується увага до авторської сатири, що наявна в деяких його сонетах. Ось фрагмент у перекладі Дмитра Павличка: Я кличу смерть – дивитися набридло / На жєбри і приниження чеснот, / На безтурботне і вельможне бидло, / На правоту, що їй затисли рот [11, с.15]. Це художнє узагальнення – гостросатиричне і спрямовується на викриття тодішнього негативу та не втратило актуальності і в наш час.

Жанром епіграми представлений у «Перчанському бібліофілі» Роберт Бернз. Одна з них у перекладі Миколи Капусти образотворить ось такого освітянина: НАПИС НА МОГИЛІ ШКІЛЬНОГО ПЕДАНТА / Сьогодні в пекло взятий той, / Хто за життя дітей учив, / Він зможе там із чортенят / Виховувать чортів [1, с.17]. З динамічного життя цього автора наводиться і такий факт: «Його стосунки з жінками – то тема цікава. Про це можна почитати в інших джерелах, додамо лише, що завдяки своїм 12 дітям на 2012 рік вже було понад 600 нащадків поета» [1, с.17]. Подача у добірці творчого і біографічного надає їй більшої читабельності, активізує зацікавленість реципієнтів.

Вже з наведених прикладів можна підсумовувати, що зарубіжний гумор представлений на сторінках журналу «Перець. Весела республіка». Його жанрово – тематичний вимір характеризується і різножанровістю, і різноматичністю, є актуальний, є частиною сучасного динамічного інформаційного простору.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бернз Роберт Епіграми / Р. Бернз // Перець. Весела республіка, № 10 жовтень 2019 р. с.17.
2. Діалоги по-європейськи // Перець. Весела республіка № 5 травень 2019 р. с. 19.
3. Зарубіжна сатира і гумор // [.google.com/search?q=Зарубіжна+сатира+i+гумор+%28книжкова+серія%29&sxsrf=AJOqlzXhzjTxff83FRQy8K9w62kLiGknEg%3A1677998503716&source=hp&ei=pzkEZLf5Kf6Ixc8P8](https://www.google.com/search?q=Зарубіжна+сатира+i+гумор+%28книжкова+серія%29&sxsrf=AJOqlzXhzjTxff83FRQy8K9w62kLiGknEg%3A1677998503716&source=hp&ei=pzkEZLf5Kf6Ixc8P8)
4. Капелюшний Анатолій Олексійович. Сатиричний журнал «Червоний перець» / А. О. Капелюшний. - Львів : Вища школа : Вид-во при Львів. ун-ті, 1986. - 143 с.
5. Краєв Ганно Ну вже цей вітер... // Перець. Весела республіка №11 листопад 2019 р. с.15.
6. Мікеш Д'єрдь Зверни увагу! / Д. Мікеш // Перець. Весела республіка № 6 червень 2019 р. с.18
7. Незнакомов Петро Новорічний фазан / П. Незнакомов // Перець. Весела республіка № 12 грудень 2019 р. с.14.
8. Під веселим італійським сонцем // Перець. Весела республіка № 8 серпень 2019 р. с.18.
9. Попов Йордан Кар'єра одного царя / Й. Попов // Перець. Весела республіка № 10 жовтень 2019 р. с. 18.
10. Усмішки під Ейфелевою вежею // Перець. Весела республіка № 7 липень 2019 р. с.19.
11. Шекспір Вільям / В. Шекспір // Перець. Весела республіка № 8 серпень 2019 р. с. 15.
12. Щербина А. О. Жанри сатири і гумору / А. О. Щербина. - К. 1977 р. - 136 с.